فرەژنی
چارەسەرە نەك تاوان

ئامادەكردنی

ئومێد حمزە

پێداچوونەوەو پێشەكی بۆ نوسینی

مامۆستا خلیل أحمد

لەبڵاوكراوەكانی

ماڵپەڕی بەهەشت

www.ba8.org

malpariba8@yahoo.com

07701517378

عێراق - كوردستان - كەلار

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

كتێبی ژمارە ﴿١٦١﴾ لە كتێبخانەی ماڵپەڕی بەهەشت

بسم الله الرحمن الرحيم

* پێشەکی :

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدَاً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران].

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [سورة النساء] .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [سورة الأحزاب] .

أَمَّا بَعْدُ : فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ ، وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (ﷺ) وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا ، وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ ، وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

پێشەکی مامۆستای بەڕێزم : مامۆستا خليل أحمد

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله رب العالمين ، وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وأصحابه ومن تبعهم باحسان إلى يوم الدين ، وبعد

هاوسەرگیری ڕێگەیەکە ئیسلام پەسەندی کردووە و خوای گەورە بە شەرعی داناوە بۆ ئەوەی مرۆڤ نەفسی خۆی پاك ڕاگرێت ، وە بۆ ئەوەی پارێزگاری بکات لەسەر مانەوەی وەچەو ڕەچەڵەکی ، وە بۆ ئەوەی بێتە ڕێگەیەك بۆ پەیوەندی کۆمەڵایەتی و چاککردن و ڕەحمەت و سۆز لەنێوان یەکدا، ئیسلام پلە وپایە و گرنگی هاوسەرگیری شەرعی بەرز نرخاندووە ، وە بەبەهێزترین هۆکاری داناوە بۆخۆشەویستی و نزیکبونەوە لەنێوان کەسە نامۆ و دورەکان لەیەکتر وەکو خوای گەورە فەرمویەتی:

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (٢١) ﴾(الروم)

جا لەوانەی کەبە شەرعی داناوە وەهانی موسوڵمانانی بۆ داوە کردنەوەی دەرگای فرە ژنیە وەمەرجی داناوە لە سەر پیاوان کە دادوەربن و بۆیەکسانی لەگەڵ ئافرەتاندا لەشوێنی نیشتە جێبوون و نەفەقەدان و وە توانای ژیانی هاوسەرگیری هەبێت وەك فەرموییەتی: ﴿ فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً ﴾(النساء : (٣)).

جا ئەوانەی دەربارەی مێژووی هاوسەرگیری شتیان نووسیووە لەهەموو سیستەمە مرۆییەکان ئەوەیان ڕاگەیاندوە کەفرە ژنی شتێکی زانراو بووە ، وە هەبوە لە هەموو کۆمەڵگاکاندا لەپێش ئیسلام وەك لەمێژووی هاوسەرگیری (**وستر مارك**) ئەڵێ: (فرە ژنی بەئیقراری کڵێسا ماوەتەوە تاوەکو سەدەی حەڤدە وە چەند ین جار ئەو حاڵەتانە دووبارە بوەتەوە)

وە ڕۆژهەڵات ناسی فەرەنسی (**إتيين دينيه**) کە موسوڵمان بووە ناوی خۆی ناوە (ناصر الدين) ئەڵێت : پاشاکانی فەرنسا چەندین ژنیان هەبووە لەهەمان کاتدا لەلایەن کڵێساوە ڕێزیان لێگیراوە جا

www.ba8.org

ئەگەر شوێن کەوتوانی کڵێسا هەروەکو جاران مامەڵەیان بکردایە ئەوە لای ئەوا نیش فرەژنی دروست ئەبو بەلاَم کلَێساکانیان کەوتنە بەر کارتێکەری دەرەکی دور لەرێنماییەکانی مەسیحیەت .

لێرەوە بۆمان دەرکەوت کە فرەژنی داهێنراوێك نیە کە تەنها لەئاینی ئیسلام و لای موسوڵمانانادا هەبێت بەڵکو پێشتر هەبووە و بەشێوە یەکی ڕەها بەلاَم ئیسلام سنورداری کرد و مەرجی بۆدانا .

(**جوستاف لو بون**) ئەڵێت : فرە ژنی کەلەرۆژ هەلاَتدا کاری پێدەکرێت سیستمێکی چاکە ئاستی ڕەوشت لەو گەلانەی باوەڕیان پێیەتی و کاری پێدەکەن بەرزدەکاتەوە وە زیاتر خێزانەکان بەیەکەوە دەبەستێتەوە وە ڕێز لە ئافرەت دەگیرێت و دەیخاتە کامەرانیەوە کەهەردوکیان لەئەورووپا نابینین .

هەروەها قەدەغەکردنی فرەژنی چەندین خراپە بۆ کۆمەڵگا بەجێ دەهێڵێت وەك بڵاو بوو نەوەی داوێن پیسی و قەیرە بوونی کچان و منداڵی ناشەرعی هەموو ئەم نەخۆشیە کۆمەلاَ یەتیانەش لەو ولاَتانەی کە بەتەواوەتی ئیسلامیان جێ بەجێکرد بوو نەبوون دوای نزیکبوونەوە لەشارستانێتی ڕۆژئاوا ئەمانەش لە ناو کۆمەڵگای موسوڵمانانادا بلاَوبویەوە .

وە ئافرەتێکی ئەڵمانی کە مامۆستای زانکۆیە ئەڵێت : من بەچاکی دەزانم خۆم و دەکەسی تریش لەئافرەتان ببینە خێزانی پیاوێکی سەر کەوتو نەك من بەتەنها ببمە خێزانی پیاوێکی دۆڕا و بێ کەسایەتی وە ئەمە تەنهابیرو بۆچونی من نیە بەڵکو بۆچونی هەموو ئافرەتێکە لە ئەڵمانیا.

جا ئەگەر ئافرەتان ڕێژەو ژمارەیان لەپیاوان زیاتر بوو وەفرەژنیش قەدەغەکرا ئەو کاتە سێ ڕێگە مان لەپێشە :

١- کچانی قەیرەبن و لەماڵ باوکیاندا بەند بن نەپیاوان بناسن وەنە پیاوانیش ئەوان بناسن ئەمەیش خودی کچان قبوڵیان نیە .

٢- کچان و ژنان دۆستی حەرام بۆ خۆیان بگرن و پەیوەندی ناشەریفانە لەگەڵیان ببەستن ئەمەش ئافرەتی دین دارو بەشەرەف قبووڵی نیە .

٣- تەنها رێگای سێ یەم دەمێنێتەوە کە مێردکردنە بەپیاوێك کە ژنی تری هەبێت بیپارێزێت لە هەڵوەرین و تیاچوون .

من بەم چەند وشانەم ویستم ڕەدی بێ باوەران بدەمەوە کەفرەژنی قەبوڵ ناکەن ، وە ئەوانەی دڵیان بەو شتانەی ئەوان خۆشە لە ئەهلی بیدعە .

بەڵام موسڵمانان نابێت بەهچ شێوازێك سەرپێچی لەفەرمانەکانی خوای گەورە بکەن ، وە ئەم نوسراوەی برای بەڕێزم زیاتر ڕوو دەکاتە موسڵمانان بۆ ئەوەی بەدەردی بێ باوەڕان نەچن وەنەبنە شەریك لەو تاوانەی کەحوکمی خوارد کەنەوە .

جا بینیم بەکورتی پوختی بابەتەکەی خستوەتە ڕوو خوای گەورە پاداشتی هەموولایەکمان بداتەوە .ئامین

وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سەرەتا

إنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ... أَمَّا بَعْدُ :

ئەو خوایەی کە هەر ئەو دروستکەری دروستکراوەکانە هەرئەویش شارەزاترینە بەحاڵی بەندەکانی و شارەزایە بەوەی چی سودی هەیە بۆ بەندەکانی، بۆیە کۆمەڵێ شتی بۆ حەڵاڵ کردون کەسودی بۆ تاك و کۆمەڵگا هەیە، وە کۆمەڵێ شتی لێ حەرام کردون کە زیانی بۆتاك و کۆمەڵگا هەیە، یەکێك لەو شتانەی کە خوای گەورە حەڵاڵی کردوە بریتییە لە هێنانی چەند ژنێك وەك لەقورئانی پیرۆزدا خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ ۞٣﴾ [النساء] .

واتە: لەو ئافرەتانەی کە حەڵاڵن بۆتان مارە بکەن دوو یان سێ یان چوار .

وە بۆ پیاو شایستە تر وایە چەند ژنێکی هەبێت لەوەی کە یەك ژنی هەبێت ، بەپێی بەرنامە و شەریعەتی ئیسلام ، ئەگەر هۆکاریش نەبێت بۆ هێنانی ژنی دووەم و سێیەم ،بەمەرجێك پیاوەکە بتوانێ داد پەروەربێت ، وە خوای گەورە لەقورئاندافەرموویەتی دوو یان سێ یان چوار ژنبهێنن ئەگەر نەتان توانی داد پەروەر بن ئەوە یەك ژنبهێنن، دەبینین لە چەند ژنییەوە دەست پێدەکات .

بەڵام ئێستا زۆرینەی خەڵك بەهۆی دوورییان لە بەرنامە ڕەسەنەکەی ئیسلام و هەواو ئارەزوی شەخسیان ڕقیان لە فرەژنیە و بەربەست لەبەردەم ئەم کارە دروست ئەکەن ،

خوای گەورەیش فەرموویەتی: ﴿ وَإِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ ﴾ [الأنعام: ١١٦] .

واتە:ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانەبیت کەلەسەر زەوین ئەوە لەڕێگای خوا گومڕات ئەکەن.

بەڵێ لەوناو خەڵکیدا فرەژنی وای لێهاتووە بووە بە تاوانێکی زۆر گەورە کەلێ خۆشبونی بۆ نیە ، وە وای لێ هاتووە کەسێك کەژنی دووەم بهێنێت هێندە وتەی ناشرینی پێ ئەوترێت ڕەنگە ئەگەر تاوانێکی گەورە بکات نیو ئەوەندە قسەی پێنەوترێت، بەڕاستی ئەمە دیاردەیەکی زۆر قێزەونە و

دوورە لە سیفەتی ئیماندار.

بۆنمونە چەندین پیاو هەن کە نوێژ ناکەن(کەنوێژ نە کردن کوفرە) دەبینین دایك و باوکی ژنەکەی زۆر ئاساییە لە لایان، بەڵام کاتێك پیاوێك بیەوێت ژنێکی تر بێنێت ئیتر مەگەر بەس خوادا بزانێت چی کارەساتێك ڕوودەدات، یاخود تا ئێستا دە(١٠) ئافرەتمان نەناسیوە بەهۆی نوێژ نەکردنی پیاوەکەی تۆرابێت یان داوای جیابونەوەی کردبێت، بەڵام ڕێژەیەکی زۆر لەئافرەتان هەیە کەبەهۆی ئەوەی مێردەکانیان ژنیان هێناوە تۆراون یان داوای جیابونەوەیان کردووە،بەڕاستی دڵگران ئەبین کە کۆمەڵگای موسوڵمانان بەو شێوەیە ئەبینین کەتاوانیان لە جێبەجێ کردنی سوننەتێك پێ باشترە.

وە فرە ژنی بووە بە دیاردەیەکی نامۆ وە زۆربەی خەڵکی دژایەتی و ڕێگری ئەکەن بەتایبەت ئافرەتان وە لە ناویاندا ئەو ئافرەتانەیش هەیە کە بانگەواز ئەکەن و

وا دەرکەوتون کە شوێن کەوتەی قورئان و سونەتن بەتێگەیشتنی پێشین ، بەڵام بادڵنیابن لەم بابەتەدا سەلەف لە دۆڵێکە و ئەمان لەدۆڵێکی زۆر دوور کە ئاوەکانیشیان لەیەك جێگا کۆنابێتەوە.

وە هەندێك لەو ئافرە تانە بەڵگە بە غیرەی خێزانەکانی پێغەمبەر(ﷺ) ئەهێننەوە ، ئێمەش ئەڵێین ڕاستە ئەوان غیرە یان هەبووە بەڵام نەبون بەڕێگر لەبەرامبەر پێغەمبەری خودا(ﷺ) لەکاتی ژن هێانیدا وە مافەکانی ئەویان پێشێل نەکردووە ، بەڵکو ئوم حەبیبە داوای لە پێغەمبەر(ﷺ) کرد کەخوشکەکەی بخوازێت،وە لەسەحیحی بوخاریدا هاتووە کاتێك پێغەمبەری خوا(ﷺ) زەینەبی گواستەوە پێش ئەوەی بچێت بۆلای چوو خێزانەکانی کاتێك چوو بۆ لای دیکە عائیشە ئەویش پێی وت (كَيْفَ وَجَدْتَ أَهْلَكَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ) واتە : خیزانەکەت چۆنە خوا لیتی موبارك کات .دەبینین دایکە عائیشە پیرۆزبایی لە پێغەمبەری خوا(ﷺ) دەکات لەکاتێکدا دایکە عائیشە خاوەنی غیرەیەکی زۆر بووە ،کەواتە غیرە کردن شتێکەو ڕێگری کردنیش شتێکی تر وە، بۆیە غیرەی خێزانەکانی پێغەمبەری خوا(ﷺ) بەڵگە نیە بەدەستانەوە بەڵکو تەنها خۆ خەڵەتاندنە،خودایش زاناترە.

بۆیە پێویستە ئافرەتان لەخوابترسن وە دینە کەیان لە سەرچاوە ڕەسەنەکەی ئیسلام وەر بگرن ، نەك لە هەندێك شوێندا بە قورئان و سوننەت کاربکەن و لە هەندێك شوێندا هەواو ئارەزوی خۆتان

بکەنە جێگای وەرگرتنی فرمان .

بۆیە لێرەدا فتوای هەنێك لە گەورە زانایانی ئیسلام ئەخەمەبەر دیدی خوێنەر بۆ ئەوەی زیاتر بەر چاو ڕۆشن بێت،کە کۆمەڵێك پرسیار لەو زانایانە کراوە و ئەوانیش وەڵامیان داوەتەوە:

١ ـ ئامۆژگاریتان چیە بۆ ئەو ئافرەتانەی کە قەبوڵی فرەژنی ناکەن و ڕەدی دەکەنەوە؟

زانای پایەبەرز شێخ ئەلبانی (ڕەحمەتی خوای لێبێت) فەرموویەتی:

لەڕاستیدا بۆچوونی ڕێگری کردنی ئافرەتانی موسڵمان لە مەسەلەی فرەژنی، بیر و بۆچوونێکی زۆر ترسناك و مەترسیدارە و پێچەوانەی شەریعەتی ئیسلامە، وە پێویستە لەسەر ئافرەتان کە حەز و ئارەزووی شەخسیان وەلا بنێن و ملکەچ بن بۆ فەرمانە شەرعیەکان و حوکمە ئیسلامیەکان، ئەگەرنا نابنە ئافرەتی پابەند بەدینەوە و نابنە چاکەکار هەرچەندە بانگەشەی ئەوەش بکەن کە پەیوەستن بە دینەوە، بەڵام کاتێك حوکمێکی ئاوەهای ڕووبەڕو دەکرێتەوە کەچی ملەجەڕی دەکات و قبوڵی ناکات، لە کاتێکدا خوای پەروەردگار دەفەرموێت: ﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾ ﴾ [النساء] .

واتە: نەخێر، سوێند بەپەروەردگارت ئەوانەی (لافی بڕوا لێ دەدەن) باوەڕ ناهێنن هەتا لەهەموو کێشەیەکدا کە ڕوودەدا لەنێوانیاندا تۆنەکەن بەدادوەرو گوێڕایەڵی تۆ نەکەن، دوای ئەوەش نابێت لەدڵ و دەروونیاندا هیچ ناڕەزاییەك دروست ببێت بەرانبەر ئەوەی کە داوەریت کردووە و دەبێت بەتەواوی تەسلیم بن و ڕازی بن.

هەربۆیە ئێمە ئامۆژگاری گەنج و لاوە کوڕو کچەکانمان دەکەین بەوەی کە واز بێنن لەو بیروبۆچوونەی کە فرەژنی تەنها لە کاتی پێویستدا دروستەو ڕێگەپێدراوە، نەخێر بەڵکو لەکاتی ئاساییشدا دروست و ڕێگەپێدراوە، چونکە ئەوە چاکترە بۆ گەنجی موسڵمان کە ئارەزوو شەهوەتەکەی لە خێزانی دووەمیدا بەکاربهێنێت لەوەی هاوڕێ و برادەری کچی هەبێت و تووشی حەرام و سەرپێچی خوا بێت.

٢ ـ پرسیار: ئایا دروستە ئافرەت ڕێگری بکات لەوەی کە مێردەکەی زیاتر لە ژنێك بێنێت واتە : (نەهێڵێت ژنی دووەم بهێنێت)؟

شێخ ئەلبانی فەرموویەتی: بڕوام وایە دروست نیە بۆی ئەوەش لەبەر دوو هۆکار:

یەکەم: ڕێگری شتێك ئەکەن کە خوا حەڵاڵی کردووە.

دووەم: ئەوەیە کە سەرپێچی فەرمانی مێردەکەی دەکات، وە لای بەڕێزیشتان ئاشکرایە کە گوێڕایەڵی ئافرەت بۆ مێردەکەی واجبە و پێویستە فەرمانبەرداری بێت، وەکو کاربەدەست وایە کە چۆن خەڵك دەبێت فەرمانەکانیان جێ بەجێ بکەن لەشتی چاکە و شەرعیدا، بۆیە کاتێك حاکمێك یان کاربەدەستێك فەرمانێکی ڕەوا و شەرعی دەردەکات ئەوا ئەو فەرمانە دەبێت بە واجب و پێویستە لەسەر ژێردەستەکان کە هەڵسن پێی و جێ بەجێی بکەن، بەهەمان شێوە بۆ ئافرەتیش وایە بەرانبەر بە مێردەکەی، کاتێك مێرد فەرمان بە شتێك دەکات بەمەرجێك سەرپێچی خوای پەروەردگار و پێغەمبەری ﷺ تێدا نەبێت و ئافرەتەکە لە توانایدا هەبوو جێ بەجێی بکات ئەوا پێوسیتە لەسەری گوێڕایەڵی بێت و نابێت لەمپەر و ئاستەنگ دروست بکات بۆیە بەڕێگری کردنی دووجار تووشی تاوان دەبێت، وەکو لە پێشەوە ئاماژەی بۆ کرا .

٣ ـ پرسیار: ئایا لای بەڕێزتان فرەژنی بابەتێکی سەرەکیە یاخود لق و لاوەکیە؟

شیخ ئەلبانی فەرموویەتی: پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: ((تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الأُمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) واتە: خوازبێنی ئافرەتانێك بکەن کە مێرد دۆست بێت و زۆر منداڵی ببێت، چونکە من شانازی دەکەم بە زۆربوونی ئێوەوە لە ئاسات ئوممەتەکانی تردا لە ڕۆژی دواییدا"، ئەمەش بەجێ نایەت بە فرەژنی نەبێت، **بۆیە لەفرەحزبییەوە بڕۆن بۆ فرەژنی.**

www.ba8.org

٤ ـ کەسێك دەپرسێت: هەندێ ئافرەت هەن کە عادات و عورفی ئەوروپا و ڕۆژئاوا بە باش و پەسەند دەزانن و یان لە هەندێ لە وولاتە نا ئیسلامیەکان بەوەی کە دەڵێن فرەژنی قەدەغەو یاساغە، بەڵام لە هەمان کاتدا لە ڕووی شەرعیەوە ڕێگە پێدراوە، ئایا حوکمی ئەو کەسە چیە کە ئەم تۆمەتە دەداتە پاڵ ئیسلام؟

وەڵام/ **شیخ ابن باز** فەرموویەتی: ئەوەی ڕقی لە فرەژنی بێت، لای وابێت کە تەنها یەك ژن هێنان باشترە ئەوە بێباوەڕە و لە ئیسلام هەڵگەڕاوەتەوە چونکە پەنابەخوا ئەو کەسە شەرع و حوکمی خوا ڕەد دەکاتەوە، وە ئەو کەسەش کە ڕقی لەو حوکمە بێت کە خوا دایبەزاندووە ئەوا کردەوەکانی پوچەڵ دەبێتەوە ، جا ئەوەی ڕقی لە فرەژنیەو پێی وایە شەریعەت ستەمی کردووە یان حوکمی خوا لەم بارەیەوە ناتەواوە یان باش و پەسەند نیە و ئەوەی لە وڵاتانی ڕۆژئاوا ئەنجام دەدرێت لەیەك ژن هێنان لە ئیسلام باشترە ئەوا هەڵگەڕانەوەیە لە دین، پەنا دەگرین بە خوا لەوە، بەهەمان شێوە کەسێك بڵێت فەرزێتی نوێژ ئێستا گونجاو نیە و ئەگەر واز لەخەڵکی بهێنیت نوێژ نەکەن ئەوا باشترە یان ڕۆژوو نەگرن یان زەکات نەدەن ئەوا کافرە.

بەهەمان شێوە ئەگەر بڵێت: هیچی تێدا نیە ئەگەر حوکم بە جگە لە شەرعیش بکرێت، هەرچەندە حوکمی شەرع باشترە، ئەوا کافرێتیە پەنا بە خوا، یاخود کەسێك بەوە ڕازی بێت کە خوا حەرامی کردووە و بلێ ئەوە باش و چاکە، وەکو زینا ودزی و..... دیسان کافرە.

٥ ـ ئایا دروستە بۆ پیاوان ژنی دووەم بهێنن بەبێ ئەوەی هیچ هۆکارێك هەبێت کە بخوازێت ژنی تر بهێنێت؟

و **شیخ أبن باز** :- بەڵێ، خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ ۝٣﴾ [النساء] واتە: ئەگەر ویستتان و بەباشتان زانی، با بەبێ هۆکاریش بێت چونکە سوودی پێ دەگەیەنێت و دامرکاندنەوەی ئارەزوو خستنەوەی وەچەی زۆر و دوورکەوتنەوە لە فیتنە و ئاشووب شتێکی خوازراو و چاکە لە ئیسلامدا.

٦ ـ پرسیار: خوا پاداشتتان بداتەوە من ئافرەتێکم بۆ ماوەی دە ساڵ دەبێت هاوسەرگیریم کردووە بەڵام منداڵم نابێت، هەروەها سوپاس بۆ خوا هەڵسوکەوتی مێردەکەشم زۆر باشە لەگەڵمدا، بەڵام دەیەوێت ئافرەتێکی تر بهێنێت و منیش ڕازی نیم، پرسیارەکە ئەوەیە ئایا من تاوانبار دەبم بەوەی ڕێگری لێ بکەم ژنێکی تر بهێنێت؟ وە یاخود من داوای جیابوونەوەی لێ بکەم؟

وەڵام / الشیخ ابن عثیمین فەرموویەتی:

پیاو بۆی هەیە زیاد لە ئافرەتێکی هەبێت بە ویستی خۆی، خوای پەروەردگار دەفەرموێت ﴿فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ ٣﴾ [النساء] کەوابوو بۆی هەیە هەتا چوار بهێنێت، وە ئافرەتەکە حەقی ئەوەی نیە و بۆی حەڵاڵ نیە کە ڕێگری لێ بکات لەو بارەیەوە، چونکە ژن هێنان مافی پیاوە نەوەك ژن، ... بۆیە حەڵاڵ نیە بۆ ئافرەت ڕێگری لە مێردەکەی بکات وە پیاوەکەش نابێت گوێڕایەڵی ژنەکەی بکات لەوەی کە ژن نەهێنێت بەڵکو بۆی هەیە ژنێکی تر بهێنێت با خێزانەکەشی ڕەزامەند نەبێت، وە **ئافرەتەکە بۆی نیە کە داوای جیابوونەوە بکات** و پیاوەکەش نابێت تەڵاقی بدات چونکە لە پێغەمبەرەوە ﷺ هاتووە کە دەفەرموێت: ((أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا الطَّلَاقَ فِي غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ)) واتە: هەر ئافەرتێك بەبێ هۆکار داوای جیابوونەوە لە مێردەکەی بکات ئەوا (تەنانەت) بۆنی بەهەشتیشی لێ حەرام دەبێت.

٧- ئامۆژگاری شێخ (ابن العثیمین) بۆ ئافرەتان:

ئەگەر پیاو تواناو ماڵ و سامان و عەدالەتی هەبوو باشتر وایە بۆی کە زیاد لەیەك ژنی هەبێت ئەوەش لەبەر ئەو هەموو بەرژەوەندیانەی کە تێیدا هەیە وەك: پاکڕاگرتنی داوێنی ژنی دووەم و خستنەوەی وەچە و نەوەی زۆر کە پێغەمبەری خوا ﷺ پێی خۆشە و لابردنی ئەو ئارەزووەی کە لە ناخی پیاودایە بۆ هێنانی ژنی دووەم، **بەڵام سەبارەت بە ژنی یەکەم ئامۆژگاریم بۆی ئەوەیە کە:** نەکەوێتە نێوان پیاوەکە و ئەوەی خوا حەڵاڵی کردووە بۆی، **بەڵکو ئەگەر بینی مێردەکەی ئارەزووی ژنی دووەمی هەیە** و بەجەستە و بەماڵیش توانای ئەوەی هەیە و دادپەروەر دەبێت لە نێوانیاندا **هانی بدات و ئاسانکاری بۆ بکات** لەبەر هەبوونی ئەو بەرژەوەندیانەی کە ئاماژەمان بۆ کرد، وە بزانێتیش

که پێغەمبەری خوا ﷺ چەند ژنی هەبووە، وە **لەوانەیە ئەوە ببێتە خێر بۆی بەوەی یارمەتی بدات لە کاروباری ناومالّ و ئەو ئەرکەشی لەسەر شان سووك بکات کە پیاوەکەی بەسەریەوە هەیەتی کە هەندێ جار تووشی کەمتەرخەمی دێت و تاوانبار دەبێت.**

بەهەرحالّ مەبەستم ئەوەیە کە ئافرەتان کاتێك مێردەکانیان بڕیارێکی لەو شێوەیە دەدەن با غەیرە نەیانگرێت، بەڵکو با ئارام بگرن و چاوەڕێی پاداشت بکەن لای خوا، وە ئەوەش بزانن ئەم غەیرە و پێناخۆشبوونە تەنها بۆ ژنی دووەمە وە ئەگەرنا بۆ ژنی سێیەم و چوارەم ئاسایی دەبێتەوە و دەبێـە شتێکی سروشتی.

٨ ـ ئایا حوکمی ئەو کەسە چیە کە ڕقی بێت لە فرەژنی و هەروەها ڕقی لە و کەسانەشە کە زیاد لەیەك ژنیان هەیە؟

ج-**شیخ صالح الفوزان** فەرموویەتی : دروست نیە بۆ موسڵمان ڕقی بێت لەوەی کە خوا بە شەرعی داناوە بۆی و ڕێگری لە خەڵك بکات بۆ ئەنجام دانی ئەو پرۆسەیە، وە ئەمەش بە هەڵگەڕانەوە لە دین ئەژماردەکرێت چونکە خوای بالاّدەست دەفەرموێت: ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾﴾ [محمد] .

جا ئەم باسە مەترسیدارە و هۆکارەکەشی بریتیە لە کەوتنە ژێر کاریگەری پڕوپاگەندەکانی بێباوەڕانەوە و ئەوانەی خەڵك ڕاودەنێن لە ئیسلام، وە گومان و دوودڵی بلاّودەکەنەوە بە نێو خەڵکی سادەوساویلکەدا و ئەوانەی کە نەفامن و زانستی شەرعیان پێ نیە کە لە گەورەترینی بریتیە لە فرەژنی کە لە بەرژەوەندی ئافرەتاندایە پێش پیاوان.

٩ ـ حوكمی فرە ژنی چیە؟

شیخ **زيد المدخلي** فەرموویەتی: خوای گەورە حوكمی لەسەر داوە و دەفەرموێت: ﴿فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَۖ فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تَعۡدِلُواْ فَوَٰحِدَةً ٣﴾ [النساء] ئەگەر ترسای كە نەتوانی عەدل بیت لە نێوانیاندا هەم لە نەفەقەدا وە لەو بوارانەی كە واجبە لەسەر پیاو بەرامبەر خێزانی جێبەجێی بكات ئەوە لەسەر پیاوە كەیە خۆی كورت هەڵبێنیت لەسەر ئەوەندە ئافرەت كە بتوانێ عادل بێت ئیتر یەكێك بێت دوان بێت ... وە ئەوانەی دژایەتی فرەژنی ئەكەن زوڵم ئەكەن وە زوڵم لە نەفسی خۆیان ئەكەن وە ڕێگری ئەكەن لە فەرمانی خوا **تەنانەت ئافرەتیش كە مێردی هەبێت بۆی حەڵاڵ نیە كە ڕێگری لە شتێك بكات كە خوا حەڵاڵی كردبێ**.

١٠ ـ ئەوە كراوە بە بڕیار كە ئەگەر بتەوێت ژنی دووهەم بهێنیت : دەبێت ڕەزامەندی ژنی یەكەم بەدەست بهێنیت و ئەو ڕازی بێت؟

وەڵام : شێخ **محمد المدخلي** فەرموویەتی:

ئەمە شتێكی باتڵ و ناڕەوایە چونكە ئەو ئافرەتە كاربەدەستی پیاو نیە، بەڵكو پیاو كاربەدەست و سەرپەرشتیاری ژنانن و ئیزنیان پێ دەدەن كە سەفەر بكەن یان نا وە بژێویان بۆ دابین دەكەن و شتی تریش، بەڵكو ئەم نەریتە پێچەوانەی ئەم ئایەتەیە: ﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡ ٣٤﴾ [النساء] . واتە: پیاوان سەرپەرشتیاری ئافرەتانن بەوەی كە خوا فەزڵی هەندێكیانیداوە بەسەر هەندێكیتریاندا و بەوەش كە بژێویان بۆ دابین دەكەن لە ماڵ و سامانیان .

www.ba8.org

١١ ـ ئایا بۆم هەیە ژنی دووەم بهێنم لە كاتێكدا ژنی یەكەمم پێی نەزانێت و ئاگای لێ نەبێت؟ چونكە دەزانم ڕازی نابێت؟

الشيخ صالح السحيمي فەرموویەتی:

زۆربەمان **لەم بارەیەوە ترسنۆكین**، برای خۆم ئافرەت مافی ئەوەی نیە بكەوێتە نێوان تۆ و ژن هێنانتەوە، بەڵام تۆ خۆت تاقی بكەرەوە بەوەی ئەگەر تۆ كەسێكیت توانای ئەوەت هەیە كە دادگەربیت و دڵ و سنگت فراوانە و دەتوانیت ئەوەی دەیبیسیت پشتگوێی بخەیت و ئارامی و دان بەخۆداگرتنت هەبێت ئەوا دەست پێ بكە، بەڵام ئەگەر زۆربەی گومانت بۆ ئەوە نەچوو .. وە دەتزانی كە لەبار و شیاو نیت بۆ ئەو دۆخە ئەوا وازبێنە، بەڵێ دەبێت قسەی خۆش بۆ ژنی یەكەم بكەیت و نەرم و نیانی لەگەڵدا بنوێنی و پارە یاخود شتی تری پێشكەش بكەیت بۆ ئەوەی ڕەزامەندی دەربڕێت بۆ ئەو پرسە، پاشان ئەگەر وامان دانا كە ڕازی نابێ و پێی ناخۆشە ئەوا لەسەرت نیە كە لەسەر ڕەزامەندی ئەو بوەستی و تۆ پەیوەست نیت بە ڕێگەپێدانی ئەوەوە، **برایانی خۆم ئەم سوننەتە زیندوو بكەنەوە**، ماڵی وا هەیە چەند كچی تێدایە و هی وایان تێدایە كە تەمەنی گەیشتۆتە چل ساڵ كەچی هێشتا بەشوو نەدراوە، بەڕاستی ئێمە لاسایی ڕۆژئاوا دەكەینەوە لەم شتەدا (كە تەنها یەك ژنمان هەبێت) و ئەو زنجیرە دراما و فیلمە دۆبلاژكراوانەی كە ڕەخنە ئامێزن لە فرەژنی و كەسایەتی پیاوی فرەژن دەشێوێنن ئێمە بووین بە تەماشاكەریان و بڕوا پێكەریان، ئەوەتا خوای پەروەردگار دەفەرموێت: ﴿فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَۖ ۝٣﴾ [النساء] .

واتە: لەو ئافرەتانەی كە حەڵاڵن بۆتان مارە بكەن دوو یان سێ یان چوار، **ئەگەر سەرنجی ئایەتەكە بدەن لە دووەوە دەست پێ دەكات**، بەم بۆنەیەوە ووتەیەكی شێخ ابن بازم بیركەوتەوە بەڕەحمەت بێت كە دەیووت: **ئەسڵ وایە مرۆڤ زیاد لە یەك ژنی هەبێت** مەگەر لەكاتی هەبوونی ترس لەوەی دادپەروەر نەبیت.

١٢ـ ئامۆژگاریەك بۆ ئافرەتان :

شێخ صالح السحیمي فەرموویەتی: بەو خوشكە باوەڕدارانە دەڵێم كە دەبێت حەق وەربگیرێت و قبولّ بكرێت ئەگەر تاڵیش بێت با هەموو خەڵكیش پێچەوانەی بن و پێی دەڵێم پێویستە لەسەرت شەرعی خوا قبولّ بكەیت كە فەرمانی پێكردووە، وە باشترین پێشەنگ و مامۆستا بۆ ئێمە پێغەمبەری خوایە ﷺ كە خێزانەكانیشی ئەو كارەیان پەسەنكردووە ، ئەوەتا قورئان دەفەرموێت: ﴿فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ ٣﴾

بەلاّم ئەگەر مێردەكەت لەو كەسانەیە كە گومانی ئەوەی پیّ دەبرێت دادگەر نەبێت و تەنها یەك لا بگرێت ئەوا من ئامۆژگاری دەكەم بەوەی با ژنی تر نەهێنێت بۆ ئەوەی شێوەیەكی ناشرین پیشان نەدات و خۆیشی تاوانبار بكات و پێی دەڵێم: ﴿فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تَعۡدِلُواْ فَوَٰحِدَةً﴾ واتە: جا ئەگەر ترسان لەوە هەبوو كە دادگەر نەبن ئەوا یەك ئافرەت مارەبكەن ، بەلاّم ئەگەر مێردەكەت لەو كەسانەیە كە تواناى ئەوەی هەیە دادگەر بێت ئەوا **یارمەتی بدە و ئاسانكاری بۆ بكە بۆ ئەوەی ئەم سوننەتە زیندوو بێتەوە** ئەوا لەو كاتەدا تۆ لای خوا پاداشتت بۆ دەنوسرێت.

كۆتایی

* خوشكەكەم ئایە خوای خۆت خۆش ئەوێ؟ دڵنیام دەڵێیت: بەڵی، بەلاّم تەنها بەڵیّ قسەكەت پشت ڕاست ناكاتەوە ئەگەر دەتەوێت بزانی خۆشەویستی ڕاستەقینە چۆنە ئەوە خوای گەورە لە قورئانی پیرۆزدا ئەفەرموێت: ﴿قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٣١﴾ [آل عمران] .

واتە: ئەی پیغەمبەر (ﷺ) بڵێ: ئەگەر ئێوە خواتان خۆش دەوێت دەی شوێنی من بكەون تا خودایش ئێوەی خۆش بوێت و لە گوناهەكانتان خۆشبێت خوای گەورە لێخۆشبو و میهرەبانە.

وە خوای گەورە ئەفەرموێت:

﴿وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ ٧﴾ [الحشر]

واتە: ئەوەی كە پێغەمبەر (ﷺ) بۆی هێناون وەریبگرن و كاری پێبكەن.

وە گوێڕایەڵی کردنی پێغەمبەری خوا (ﷺ) گوێڕایەڵی کردنی خوایە بە بەڵگەی: ﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا ۝٨٠﴾ [النساء] .واتە: هەرکەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر (ﷺ) بکات ئەوا گوێڕایەڵی خوای کردووە ، وە هەرکەسێکیش پشتهەڵبکات ئەوا ئێمە تۆمان نەناردووە بەچاودێر بەسەریانەوە .

باشە خوشکەکەم ئێستا با بزانین پێغەمبەری خوا (ﷺ) چی پێفەرموون پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمویەتی: ((السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِمَعْصِيَةٍ ، فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلاَ سَمْعَ وَلاَ طَاعَةَ)) [البخاري : (٧١٤٤) ومسلم : (٤٧٤٠)] .

واتە :گوێڕایەڵی و جێبەجێکردنی فرمانی مێرد لەسەر ئافرەتی موسوڵمانە جێبەجێی بکات ئەگەر فرمانەکەی پێخۆشبێت یان پێی ناخۆشبێت ئەگەر فرمانی پێنەکات بەوەی تاوان بکات ، ئەگەر فرمانی پێکرا بەوەی کەتاوان بکات ئەوە لەو فرمانەدا گوێگر و گوێڕایەڵی ناکات.

باشە کاتێك مێردەکەت پێت دەڵێت دەمەوێت سوننەتی چەند ژنی زیندوو بکەمەوە پێویستە تۆیش یارمەتیم بدەیت هیچ نەبێت بەوەی کێشە درووست نەکەیت لەناو ماڵ و منداڵدا تۆ دەڵێی چی؟ ئەگەر خوات خۆش بوێت و گوێڕایەڵی فەرمودەکەی سەرەوە بکەیت، واجبە لەسەرت گوێڕایەڵ بی بۆ مێردەکەت چونکە ئەوەی مێردەکەت دەیەوێت و داوات لێدەکات ئەمرکردن نیە بە تاوان کردن چونکە ڕیگەی پێدراوە لەسەر ئەو کارە بەڵکو سونەتیشە، خوای گەورە ئەفەرموێ: ﴿فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَۖ فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تَعۡدِلُواْ فَوَٰحِدَةً ۝٣﴾ [النساء] .

واتە : واتە: لەو ئافرەتانەی کە حەڵاڵن بۆتان مارە بکەن دوو یان سێ یان چوار ، وە ئەگەر ترسان لەوە هەبوو کە دادگەر نەبن ئەوا یەك ئافرەت مارەبکەن .

وەهاوەڵە بەڕێزەکانیش ئامۆژگاری یەکتریان کردووە لەسەر ئەم کارەی کە مێردەکەت دەیەوێت بیکات.

عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ : قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ :

((هَلْ تَزَوَّجْتَ ؟ قُلْتُ : لاَ ، قَالَ : فَتَزَوَّجْ فَإِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الأُمَّةِ أَكْثَرُهَا نِسَاءً)) (صحيح البخاري ٥٠٦٧) .

واتە : سەعیدی کوڕی جبیر فەرموویەتی : عبداللە ی کوڕی عباس پێی وتم : ئایا ژنت هێناوە ؟ وتم : نەخێر ، فەرمووی : کەواتە ژن بێنە چونکە باشترین کەسی ئەم ئوممەتە ئەو کەسەیە کە لە هەموویان ژنی زۆرترە .

وە پێغەمبەری خوایش (ﷺ) زۆرترین ژنی هەبووە

خوای گەورەیش ئەفەرموێت :

﴿ لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسْوَةٌ ﴿٢١﴾ ﴾ [الأحزاب] .

واتە : سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێغەمبەری خوداوە بۆ ئێوە هەیە سەر مەشق و پێشەوایەتی چاك.

وە ئەگەر زانیت فەرمانی خوای گەورە لەسەر فرە ژنییە لە کاتیکدا کە پیاو بتوانێت عادل بێت ، دەی بەزەییتان بەخۆتانە بێتەوە موخالەفەی ئەمری خوای پەروەردگار و پێغەمبەر ﷺ مەکەن خوای گەورەیش ئەفەرموێت : ﴿وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَٱحْذَرُوا۟ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ ﴿٩٢﴾ ﴾ [المائدة] .

واتە : فەرمانبەر و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرە کەی بن(ﷺ) وە ئاگادار بن ئەگەر فەرمانبەر و گوێڕایەڵی نەکەن ئەوە بزانن ئەوە لەسەر پێغەمبەرەکەمان(ﷺ) تەنها ڕاگەیاندنی ڕوون و ئاشکرای لەسەرە.

وە ئەفەرموێت ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾[النور : ٦٣].

واتە : دەی با ئەوکەسانە بترسن کە پێچەوانەی فەرمانی پێغەمبەر(ﷺ)دەکەن بەلا و نەهامەتیان توشبێت یان توشی سزاو ناڕەحەتی بن .

بۆیە ئەبێت مرۆڤی ئیماندار کاتێك فەرمانێکی پێدەکرێت کە بزانێت قورئانە یان فەرمودەیەکی ڕاستە ئەوە ئەبێ بڵێت گوێم لێبوو وە گوێڕایەڵیشی دەبم ، خوادایش ئەفەرموێت: ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾﴾ [النور] .واتە : ئیمانداران کاتێك بانگ دەکرێن بۆلای(بەرنامەکەی)خواو پێغەمبەری خوا(ﷺ) بۆئەوەی بڕیار بدات لەنێوانیان تەنها ئەڵێن بیسمان و گوێڕایەڵ دەبین هەر ئەوانە لە ڕزگار بوانن.

وەخوای پەروەردگار دەفەرموێت :

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾﴾ [النساء] .

واتە : سوێند بە پەروەردگارت ئەی پێغەمبەر(ﷺ) ئەو خەڵکە باوەڕ ناهێنن و بێباوەڕن تاوەکو تۆ نەکەن بە دادوەر لەو شتانەدا کە ناکۆکی دەکەوێتە نێوانیانەوە تێیدا و ئەنجا لە ناخیانەوە دڵگران نەبن بەو بڕیارەی تۆ و ملکەچ ببن بە تەواوی .

وە نابێت وەکو ئەوانەبین کە فەرمانی خوا و پێغەمبەر(ﷺ)یان پێدەگات دەڵێن : ﴿سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا ﴿٩٣﴾﴾ [البقرة] .

وە نابێت موسڵمان بە هۆی هەواوئارەزوی خۆیەوە هەوەسی خۆی پێش حوکمی خوای گەورە بخات چونکە خوای گەورە ئەفەرموێت :

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا ﴿٣٦﴾﴾ [الأحزاب] .

واتە : بۆ هیچ ئیماندارێکی پیاو و ژن نییە ئەگەر خوا و پێغەمبەرەکەی بڕیارێکیاندا لەسەر شتێك کەوا مافی هەڵبژاردنیان هەبێت تێیدا ، وە هەرکەسێك سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ئەوا گومڕا دەبێت گومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرا .

وە دەفەرموێت : ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ١ ﴾ [الـــحجرات] .

واتە : ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە پێش فرمانەکانی خوا پێغەمبەرەکەی(ﷺ) مەکەون و لەخوابترسن خوای گەورە بیسەر و زانایە.

وە خوای گەورە پێمان ڕادەگەیەنێ ئەگەر ناکۆکی کەوتە نێوانمانەوە ئەوە ئەبێت بگەڕێینەوە بۆ لای قورئان و فەرموودە :

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩ ﴾ [النساء] .

واتە : ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر و فەرمانڕەواکانتان بکەن ، وە ئەگەر کێشە و ناکۆکی و جیاوازی کەوتە نێوانتانەوە لە شتێکدا ئەوا بیگێڕنەوە بۆ لای خوا و پێغەمبەر [واتە : بۆ لای قورئان و فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەر ﷺ] ئەگەر ئێوە ئیمانتان هەیە بە خوا و بە ڕۆژی دوایی ئا ئەم گێڕانەوەیە چاکترە و سەرئەنجامەکەشی باشترە .

بۆ هەموو خوشکان بە تایبەت ئەوانەی کە بە بانگخواز و ئەوانەیش کە بە فێرخوازی زانستی شەرعی ناسراون پێویستە لەسەریان کەسانێك بن لە هەموو شتێکدا گوێڕایەڵی خوای پەروەردگار و پێغەمبەر ﷺ بن نەك بانگەواز بکەی کە تۆ شوێنکەوتەی قورئان و سونەتی بەڵام لە مەسەلەیەکی ئاوهادا کە بووە بە سونەتێکی مەهجور و پشت تێکراو هەواو ئارەزوت پێش دەقەکان بخەیت ! ڕاستە بێتاقەت ئەبن بەڵام بزانە لە جێبەجێکردنی فەرمانەکانی خوای گەورەدا حیکمەتی زۆر هەیە

خوای گەورەیش ئەفەرمویٚ : ﴿وَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا وَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۖ وَعَسَىٰٓ أَن تُحِبُّواْ شَيۡـٔٗا وَهُوَ شَرّٞ لَّكُمۡۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ وَأَنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ ٢١٦﴾ [البقرة] .

واتە : ئەگونجیٚ شتیٚکتان پیٚ ناخۆش بیٚت و ئەوە خیٚربیٚ بۆتان وە شتیٚکتان پیٚ خۆشبیٚت و ئەوە خراپبیٚ بۆتان.

دەی با هەوڵ بدەین بۆ زیندوکردنەوەی ئەم سوننەتەی کە مریٚنراوە چونکە پیٚغەمبەریی خوا(ﷺ) فەرمویەتی :

((مَنْ سَنَّ فِي الإِسْلاَمِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ)) .

واتە : هەرکەسیٚك لە ئیسلامدا سوننەتیٚکی (واتە : کردەوەیەکی) چاك زیندوو بکاتەوە ئەوا پاداشتی ئەو کردەوەیەی دەست دەکەویٚت و پاداشتی ئەوانەش کەوا کردەوەی پیٚدەکەن لە دوای خۆی ، بە بیٚ ئەوەی لە پاداشتی ئەوان هیچ کەم بیٚتەوە .

وە لەم خیٚرەدا بەشی خوشکانیشی تیایە ئەگەر ببن بەرِیٚنیشاندەر بۆ زیندوکردنەوەی ئەم سونەتە :

قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ)) .

واتە : پیٚغەمبەریی خوا(ﷺ) فەرمویەتی هەرکەسیٚك رِیٚنمایی بکات بۆ خیٚر و چاکەیەك ئەوا بە ویٚنەی پاداشتی ئەنجادەرەکەیی بۆ هەیە .

وأخيرُ دعوانا أن الحمد لله رب العالمين والصلاة وسلام على نبيينا وعلى آله وصحبه أجمعين

==========================

ماڵپەڕی بەهەشت
www.ba8.org
هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نویٚ

=========================